

Győzike állítja: Vásárhely szereti őt

Vásárhelyen, jelenlegi szerelme, Ildikó szüleinél töltötte lányával, Virággal és Evelinnel a hét végét Gáspár Győző (képünkön). A roma showman – aki nem volt hajlandó elárulni, hogy éppen hol jár, és nem is sikerült megtalálnunk – saját bevallása szerint átment Szegedre és Makóra is. Arra azonban különösen vigyázott, nehogy együtt lássák és lefotózhassák kedvesével.

Tovább titkolózik Győzike, nem hajlandó elárulni, ki is az az Ildikó, aki miatt elhagyta Bea asszonyt. A szappanopera újabb szereplőjéről annyi újat sikerült megtudni, hogy 24 esztendő, évek óta a fővárosban él, és szőke a haja. A milliós nézettségű show-járól ismert roma sztár a hét végét Ildikó szüleinek vásárhelyi házában töltötte, s elhozta ide két lányát, Evelint és Virágot is. Azt, hogy Vásárhely tizenkétezer ingatlana közül hol is van az egy, nem árulta el. Egy informátorunk sem látta.

– Az RTL Klubbal való szerződés szerint csak telefonon adhatok interjút – mondta Győzike, amikor felhívtuk, és találkoztunk tőle. Többször is mondta, hogy rendben, kérdezzük, majd arra kért, hogy hívjuk vissza néhány perc múlva, akkor rendelkezésünkre áll.

– Most elmegyünk Törökországba nyaralni, s harmincadikáig vissza sem jövünk. Ezután találkozom az RTL Klubbal, s szeptember 10-én délután már el tudom mondani, hogy folytatódik-e ősztl a show – mondta.

A bulvárlapok információi szerint valószínű, hogy lesz show, az RTL most megduplázta a korábbi húszmilliót, hogy ismét összeálljon a Gáspár család, akár úgy is, hogy Győzike, Ildikó és Bea háromszögét figyelhesse kíváncsian az ország apraja-nagyja. Az biztos, hogy az Ildikó körüli ti-

tokzatosság nagyon jól tehet a lendő műsor nézettségének. Mi viszont szeretnénk kideríteni, ki az a vásárhelyi lány.

Győzikeék a hét végét pihenéssel, kikapcsolódással töltötték.

– Mindennap bementünk ebédelni Szegedre, egy pizzériába, sütítettünk és fagyítottunk, nagyon jól éreztük magunkat. Evelin és Virág is nagyon élvezte. Jártunk Makón is. Megismertem Ildikó szüleit, barátait, rokonait. Elmondhatom, imádom, szeretem Hódmezővásárhelyt, és a város is engem. Ezt tapasztaltam korábbi itteni fellépéseimen – mondta. Hozzátette, hogy Ildikó és ő külön ment mindenhol, hogy ne tudják őket együtt fotózni. Arra a kérdésünkre, miért titkolja oly féltőn Ildikó kilétét, Győzike ezúttal azt válaszolta, hogy nem akarja kitenni mindannak, ami egy, a nagy nyilvánosság előtt élő embernek kijut.

– Legyen ő tabu. Annyi mindent tud rólam a közönség, hogy szeretném, ha ez megmaradna az én titkom, amíg csak lehet – mondta. Kérdésünkre, hogy lányai mit szólnak Ildikóhoz, enyhén sóhajjal visszakérdezett: – Mit szólnának? Majd megszokják!

Győzike úgy látja, hogy új szerelme és lányai szeretik egymást. Igaz, azt sem titkolta, hogy voltak köztük viták, Ildikó és Evelin már össze is vészett, de gyorsan ki is békültek.

KOROM ANDRÁS

Még hetven év után is kényes téma a lángszóró atyjának emléke

Makó fölmentenének háborús bűnösét, Szakáts Gábort

Idén hetven éve, hogy gyanús körülmények között meghalt, a mérnökök az egyik legnagyobb magyar feltalálónak tartják, ám szülővárosában, Makón nem őrzi emlékét tábla. Szakáts Gábort, több száz hadi és békés szabadalom, újítás atyját ugyanis 1920-ban háborús bűnössé nyilvánították közismert találmánya, a lángszóró miatt. Most, a debreceni Wass Albert-vita után talán Szakáts életműve is mérlegre kerül. A feltaláló élettörténetétől a hollywoodi forgatókönyvírók is „beajulnának”.

„Ne higgye, hogy csak gyilkoló fegyverek feltalálásával foglalkozom. Mellékesen ez is érdekel, de tulajdonképpen praktikus gazdasági gépek konstruálása a kenyerem. Fő tevékenységem inkább közgazdasági, néhány érdemem is van ezen a téren, ezért kaptam a méltóságos címet” – nyilatkozta 1930. december 25-én a Pesti Naplóban Szakáts Gábor (1893–1937).

Gőzgépet épített kilencévesen

Aki akkoriban a jelek szerint még mindig úgy érezte, mentenie kell magát legismertebb találmánya, a lángszóró miatt. A makói mérnökről már kisgyerekkorában tudni lehetett, hogy nagyra hivatott: a kilencéves korában készült fényképen maga építette gőzgépe mögött áll. Az első világháború második évében már a monarchia és a német hadsereg is használta a Szakáts-féle 18-as hegyi ágyút, valamint a levehető irányzékot. A zseniális mérnököt a német hadügyminisztérium „átkérte”, ezután az ottani hadüzemek dolgoztak találmányainak megvalósításán – írja a Makói monográfia 6. kötetében Tóth Ferenc. Legismertebb találmánya a lángszóró volt, amelyet a németek használtak először, a Maginot-vonalban, döbbenetes eredménnyel: a fegyverrel a három méter vastag betonfalat is 140 fokra lehetett hevíteni... Amikor 1920-ban a győztes hatalmak összeállították a háborús bűnösök névjegyzékét, ebben egyetlen magyar szerepelt: Szakáts Gábor. A háború után a Krupp-művekben dolgozott, itt külön egység foglalkozott találmányaival. Mégsem szakadt el hazájától, és szülővárosában is fönntartotta Kálvária utcai házat. Nyolcszemélyes, jórészt saját maga konstruálta autójával járt haza, vagy repülőgéppel. A kormányfőtanácsosi rangot és a méltóságos címet 1924-ben kapta Horthy Miklós kormányzótól, egy újfajta motoros ekéért.

Ügynökök nyomoztak utána

Azt, hogy végül mennyi találmánya volt, nehéz megállapítani, mert nemcsak német, de holland és angol gyárakkal is

Makón, a Kálvária utca 57. szám alatti házban lakott. Volt, hogy kémek törtek be ide, fölforgattak mindent

Fotó: Schmidt Andrea

állt üzleti kapcsolatban, utóbb néhány évig Angliában dolgozott. Ötleteiről azt nyilatkozta, hogy „több száz van szabadalmaztatva”, de ezekből csak negyven hadiipari, és van másik negyven, „ami az én kizárólagos titkom”. Azért azokból is jól élt, amelyeket nyilvánosan hasznosított: közismerten bohém volt, beszéltek róla, hogy német színész szerelmének vett egy színházat, ahol a kicsike lett a primadonna. A német filmhíradó előszeretettel mutatta, ahogy politikussal, bankárokkal tárgyalt. A titkosszolgálatok is szemmel tartották, 1934-ben például fölforgatták makói házat. „Mindent összevissza dobáltak az ismeretlen tettesek, és elloptak rengeteg értékes apróságot, számszámot” – írta makói orvosbarátjának, Diósszilágyi Sámuelnek. Neki konstruált egy tudógyógyászati készüléket, amely a gümőkór elleni küzdelem egyik modern eszköze lett. Mivel ekkoriban már merénylettől tartott, legfontosabb iratait mindig magával vitte. Pénzszarvarban volt, úgyhogy a város le is foglalta autóját. Végül 44 évesen, egyik napról a másikra megbetegedett, és 1937. július 22-én meghalt a pesti Rókus-kórházban. Egy ideig nem engedték eltemetni, mert mérgezésre gyanakodtak – és gyanakodnak ma

Szakáts Gábor: a lángszóró feltalálója, a modern Faust doktor – és a kormányfőtanácsos, Méltóságos Úr

Fotó: Makói monográfia

is. Feltételezések szerint valaki gyémántport kevert az italába, ez tette tönkre a veséjét.

Pulitzer és Galamb mellett

Bár a tüdődőlőt még halála után is sokáig használták a makói kórházban, sok szó nem esett róla – és nem esik ma sem. Míg a város két másik, világszerte ismert szülőföldjének, Pulitzer József sajtómágnásnak és Galamb József Ford-konstruktőrnek emléket állított, Szakáts eddig emléktáblát sem kapott. Azért vannak hívei, számon tartja a legnagyobbak között Makó internetes oldala, és a múzeum várostörténeti kiállítása is. A már idézett Makói monográfiában Tóth Ferenc írt róla.

– Magánbeszélgetésen került szóba a lehetőség, hogy állítsunk emléket neki, de aztán abba is maradt a dolog, azzal a kimondatlan kérdéssel a háttérben, hogy egy háborús bűnösnek lehet-e emléktáblája. Szerintem ezen a dilemmán most már túl lehetne lépni – mondta lapunk kérdésére Tóth Ferenc nyugalmazott múzeummegigazgató.

Medgyesi Pál, a Makó-térségi Víziközmű Kft. vezetője, a megyei mérnöki kamara elnökeként lapunknak nyilatkozva Hajnal Antal és Galamb József mellett

JAJ A LEGYŐZÖTTNEK!

A háborús bűnösök névsorát a győztes hatalmak szokták összeállítani. Így fordulhat elő, hogy nem állították bíróság elé – csak hogy a magyaroknál maradjunk – Wigner Jenőt és Szilárd Leót az atombombájukért, amely valószínűleg több embert pusztított el, mint a lángszóró. Ha nem a győztesek ítélnék, valószínűleg kijárna a háborús bűnös cím az amerikai Harvard Egyetem vegyészeinek is, akik 1942–43 fordulóján megalkották az alumínium-naftént és alumínium-pal-máttal elkocsonyásított benzint, a napalmot. Célserűségével Vietnamban szembesülhetett a világ. Maxim, a gépfegyver feltalálója sem lett háborús bűnös. Nagy kérdés persze, hibás-e a fegyver feltalálója azért, amit a találmányával művelnek. Tavalaj bejárta a világsajtót Mihail Kalasnyikov tábornok nyilatkozata. A 86 éves mérnök ugyanis a fegyverkereskedelem korlátozását szorgalmazta. Az általa kifejlesztett AK-47-esből mostanáig 100 millió példányt adtak el a világon. „Azzal nyugtatom magamat, hogy hatvan éve hazám érdekeinek megvédelmezésére találtam fel ezt a löfőgyvert” – mondja az agg tábornok.

említette a nevét. Most felvetésünkre azt mondta, jót tenne az ügynek, ha nyilvános disputa indulna a feltaláló szerepéről.

A Kálvária utca 57. szám alatti ház mai tulajdonosa is tudja, ki lakott ott hetven évvel ezelőtt. Engedélyt adott, hogy a házat lefényképezzük, de ő maga szeretne kimaradni a cikkből, mert sok rosszat hallott Szakátsról.

– Szerintem megérdemelné, hogy emléket állítsanak neki a város – mondja a makói Károlyi György, akinek édesapja annak idején együtt lakott Londonban Szakáts-csal. – A fiam Szakátsról írta a szakdolgozatát, nálam megvan a pecsétgyűrűje. Kisgyerekkoromban láttam apámmal a város által lefoglalt, utóbb szétzerelt autót megmentett alkatrészeit. Többek közt a harminc centi átmérőjű fényszórót. Apám mesélte, hogy a feltaláló kilenc óra alatt hazaért Berlinből a kocsival, és amikor Vásárhely felől érkeve késő este ráfordult a Kálváriára, az út végén, a kórháznál újságot lehetett volna olvasni. Olyan erős volt az autó fényszórója.

BAKOS ANDRÁS

REÖK
www.REOK.HU

Goya & BLAKE & KONDOR

Megnyílt a REÖK-palota!

augusztus 17. – október 20.

SZEGEDEN
A VILÁGHÍRŰ FESTŐZSÉNI!
SZÉPSÉG és FÁJDALOM

WASS ALBERT-SZOBOR DEBRECENBEN

Debrecenben nemrég a közgyűlés tette mérlegre egy másik háborús bűnös életművét. Hosszú vita után úgy döntöttek a képviselők, hogy a nagyerdei sántányon szobrot állíthat Wass Albert erdélyi írónak, költőnek a Polgári Casino Egyesület. Kósa Lajos polgármester azt mondta, közpénzből nem állítanak emléket, mert Wass személye megosztja a közvéleményt, de támogatja, hogy magánpénzből készüljön szobor. A tervet ellenző szocialista és szabaddemokrata képviselők azzal érveltek, hogy az unió tagországában, Romániában érvényes népbírói ítélet van érvényben Wass Alberttel szemben, háborús bűntettek miatt. Wass és Szakáts története között ugyanakkor nagy a különbség: míg Wass ellen antiszemita hangvételűnek érzett írásai miatt is tiltakoznak, Szakáts Gábort többek között ilyen vád sem érheti. Nem valószínű, hogy a debrecenihez hasonló vitát váltana ki Makón egy olyan kezdeményezés, hogy állítsanak emléket a feltalálónak.